



Briselē, 13.2.2013
COM(2013) 76 final

**TIESĪBU AKTU KOPUMS PAR RAŽOJUMU DROŠUMU UN TIRGUS
UZRAUDZĪBU**

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

**20 darbības drošākiem un atbilstīgiem ražojumiem Eiropai: daudzgadu rīcības plāns
ražojumu uzraudzībai ES**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

20 darbības drošākiem un atbilstīgiem ražojumiem Eiropai: daudzgadu rīcības plāns ražojumu uzraudzībai ES

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Ražojumu iekšējā tirgus uzraudzība praksē ir ļoti liels izaicinājums - kontrolējamo ražojumu klāsts ir ļoti plašs, daudz ražojumu tiek importēti no ārpus Savienības valstīm, dalībvalstu resursi pārbaužu un apskāšu veikšanai ir ierobežoti, kontroles nepieciešamība dalībvalstīs ir atkarīga no dažādiem faktoriem, piemēram, valsts ģeogrāfiskās un administratīvās struktūras.

Tirgus uzraudzībai vajadzīga laba infrastruktūra, efektīva organizācija un speciālistu zināšanas. Šo elementu kombinēšana ir ļoti svarīga, lai sasniegtu divkārtšo mērķi - pilsoņu aizsardzību un godīgas konkurences nodrošināšanu. Tirgus uzraudzības organizēšana bieži vien jāpielāgo, lai spētu reaģēt uz jaunajām vajadzībām un mainīgo industriālo vidi.

Tirgus uzraudzības pamatā ir savstarpēji atkarīgu procesu ķēde – apskates, paraugu ņemšana, laboratorijas pārbaudes, rezultātu interpretācija, riska novērtēšana, lēmumu pieņemšana un izrietoša tiesvedība, kuras rezultātā var tikt pieņemti koriģējoši pasākumi vai pat sankcijas. Daudzgadu rīcības plāns tirgus uzraudzības jomā ir viens no 50 darbību punktiem, kas uzskaitīti Aktā par vienoto tirgu¹. Ar šo plānu tiks izvirzīti vairāki tādi uzdevumi un veicamie pasākumi, ar kuriem tiks sasniegti politiski mērķi un novērsti tirgus darbības traucējumi. II vienotā tirgus aktā² atkārtoti pausta vajadzība uzlabot ES aprītē esošu ražojumu drošumu.

Šā plāna mērķis ir novērst nepilnības un uzlabot ražojumu (izņemot pārtiku, lopbarību un medikamentus) vienotā tirgus uzraudzības efektivitāti un darbībspēju, lai atbilstīgi ieviestu Regulā (EK) 765/2008, ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību³ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/95/EK par produktu vispārējo drošību⁴ minētos noteikumus. Tas ir daļa no lielāka tiesību aktu kopuma, kurā iekļauti arī priekšlikumi regulai par patēriņa preču drošumu un regulai par tirgus uzraudzību. Plāns papildina šīs iniciatīvas – tas arī jāskata kopā ar tām – taču līdz šo tiesību aktu priekšlikumu galīgai pieņemšanai tā pamatā ir esošo noteikumu un programmu kopums⁵.

¹ COM(2011) 206 galīgā redakcija.

² COM(2012) 573 *final*.

³ OV L 218, 3.8.2008., 30. lpp.

⁴ OV L 11, 14. 1. 2002., 4. lpp.

⁵ Savienības finansējums, kas var būt vajadzīgs īpašiem pasākumiem, tiks piešķirts saskaņā ar noteikumiem, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 [OV L 218, 3. 8. 2008. 30. lpp.], Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 1926/2006/EK (2006. gada 18. decembris), ar ko izveido Kopienas rīcības programmu patērētāju tiesību aizsardzības jomā (no 2007. līdz 2013. gadam) [OV L 404, 30. 12. 2006., 39. lpp] un, iespējams, nākamajā Eiropas Parlamenta un Padomes regulā par patērētāju programmu no 2014. līdz 2020. gadam un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā Nr. 624/2007/EK (2007. gada 23. maijs), ar

Plānā tiek ņemtas vērā arī tajā ietekmes vērtējumā norādītās problēmas, kas pievienots šim tiesību aktu kopumam.

Komisija iecerējusi ieviest šo plānu no tā pieņemšanas līdz 2015. gadam. Tad Komisija novērtēs, vai ir vajadzīgs jauns daudzgadu plāns. Tomēr ne visas darbības sāksies vienlaikus, katras darbības ilgumu noteiks īpašās vajadzības pēc tās.

Šā plāna galvenais mērķis ir izcelt nenormatīvu darbību, ko Komisija veiks, lai samazinātu nedrošu un neatbilstīgu ražojumu daudzumu un nodrošinātu ražojumu uzraudzības lietderīgumu un efektivitāti gan Savienībā, gan importējot Savienībā.

2. LIETDERĪBAS UN EFEKTIVITĀTES GUVUMS ES

Tirgus uzraudzības iestādēm jābūt pienācīgi organizētām un aprīkotām, lai tās varētu pildīt attiecīgajos Savienības tiesību aktos noteiktos pienākumus un prasības. Tomēr praksē ir atklājušies trūkumi Savienības tirgus uzraudzības sistēmā. Lai veiktu efektīvu un lietderīgu tirgus uzraudzību, atbildīgo valsts iestāžu rīcībā jābūt stabilai infrastruktūrai, labai organizācijai, atbilstīgām juridiskām pilnvarām, piemērotām telpām un aprīkojumam, kā arī kompetentiem un profesionāliem ierēdņiem, kuri ļoti kvalitatīvi apmācīti.

2.1. Izmeklēšanā iegūtas informācijas apkopošana

Lai pārbaudītu, vai ražojums rada risku vai neatbilst piemērojamajām prasībām, parasti, lai iegūtu informāciju riska novērtēšanai, ir nepieciešams veikt testus un pārbaudes. Testu izmaksas ir augstas. Dažkārt kompetentajām iestādēm nav tehnisko zināšanu, lai atbilstīgi veiktu pārbaudes un interpretētu to rezultātus. Tāpēc šajā jomā ļoti svarīga ir pienācīga koordinēšana, sadarbība, apmācība un savstarpēja informēšana.

Darbība Nr. 1: atvieglot pārbaudžu protokolu “pārnesamību” Savienībā

Komisija veicinās, lai attiecīgās tirgus uzraudzības iestādes, arī tās, kuras atbild par ārējo robežu kontroli, arī citās dalībvalstīs izmantotu kādā dalībvalstī jau iegūtus pārbaudžu rezultātus, tā arī atvieglos šo rezultātu izplatīšanu, izmantojot tirgus uzraudzības informācijas apmaiņas sistēmu – ICSMS.

Informācijas apmaiņa starp tirgus uzraudzības iestādēm un muitu ES ir ļoti svarīga, lai nedarītu dubultu darbu. Informācijas tehnoloģiju sistēmas ir labākais veids, kā to sasniegt, jo tās padara iespējamu lietderīgu darbplūsmu un ļauj ātri un viegli izgūt informāciju un apmainīties ar to. Jaunā IT platforma GRAS-RAPEX⁶ tiek izmantota, lai dalībvalstis iesniegtu paziņojumus RAPEX. Savukārt instruments ICSMS⁷ tirgus uzraudzības iestādēm sniedz efektīvus komunikācijas līdzekļus, lai tās īsā laikposmā varētu veikt informācijas apmaiņu. ICSMS nav trauksmes sistēma, bet gan vispārējās tirgus uzraudzības arhivēšanas un informācijas apmaiņas instruments, kurš atvieglo iestāžu sadarbības mehānisma izveidi, un vispārīgas informācijas instruments par tirgus uzraudzību. ICSMS varētu paplašināt arī informācijas apmaiņu starp muitas iestādēm, kā arī kompetentajām valsts iestādēm.

ko izveido muitas rīcības programmu Kopienā (Muita 2013) [OV L 154, 14. 6. 2007., 25. lpp.] vai šā lēmuma aizvietotājā. Visas šajā plānā paredzētās darbības ir saskaņā un atbilst esošajiem un ierosinātajiem tiesību aktiem.

⁶ GRAS-RAPEX aizstāja veco IT sistēmu RAPEX-REIS un paplašināja RAPEX darbības jomu, attiecinot to uz produktiem profesionāļiem un uz riskiem, kas nav riski veselībai un drošumam.

⁷ Informācijas un komunikācijas sistēma tirgus uzraudzībai (www.icsms.org).

Darbība Nr. 2: palielināt ieguvumus no ICSMS

ICSMS tiks turpmāk attīstīta informācijas un labākās prakses vākšanai, uzglabāšanai starp tieši iesaistītajiem dalībniekiem. Tajā ar laiku tiks iekļauta pārbaužu rezultātu, kopīgo pasākumu rezultātu, pamatnostādņu, norāžu tirgus uzraudzības darbinieku apmācībai, atsevišķu gadījumu izpēti, statistikas un visaptverošas informācijas par ražojumu tirgus uzraudzību publiskošana.

Darbība Nr. 3: izveidot GRAS-RAPEX un ICSMS sinerģiju

GRAS-RAPEX un ICSMS funkcijas ir ļoti atšķirīgas un tāpēc tās jāskata atsevišķi. Komisija, ņemot vērā GRAS-RAPEX un ICSMS atšķirīgos mērķus, tomēr veidos abu sistēmu sinerģiju.

Turklāt datus par nedrošu ražojumu izraisītajiem negadījumiem un traumām vajadzētu izmantot tirgus uzraudzības pasākumos. Lai gan Regulā 765/2008 (18. pantā) noteikti dalībvalstu pienākumi pārraudzīt negadījumus, praksē nav daudz paveikts, ņemot vērā daudzās praktiskās grūtības izveidot tādu ziņošanas sistēmu, kura būtu noderīga visām iestādēm un saimnieciskās darbības veicējiem.

Darbība Nr. 4: negadījumu un traumu datu bāzes (AIDB) izmaksu un ieguvumu novērtējums

Komisija pārbaudīs tādas publiskas patēriņa preču drošuma informācijas datu bāzes īstenošanas iespēju, kurā varētu iekļaut platformu informācijai par sūdzībām un traumām. Tajā ņems vērā EUROSAFE, OECD un citu attiecīgo instrumentu sasniegumus šajā jomā⁸.

2.2. Kopēja pieeja riska novērtēšanai

Viens no visgrūtākajiem pasākumiem tirgus uzraudzības iestādēm ir ražojuma riska identificēšana un tā pareiza novērtēšana. Riska novērtēšanas lietderības un efektivitātes sekmēšanai Komisija jau ir izstrādājusi riska novērtēšanas metodiku, kas pieejama pamatnostādnēs attiecībā uz Kopienas ātrās ziņošanas sistēmu RAPEX (ESOV L, 22, 26. 01. 2010.). Tomēr šī metodika ir jāatjaunina un tā jāattiecinā uz visiem riskiem.

Darbība Nr. 5: vispārīgas ES metodikas izveide ražojumu riska novērtēšanai

Komisija papildinās un atjauninās vispārīgo riska novērtēšanas metodiku, kas pieejama pamatnostādnēs attiecībā uz Kopienas ātrās ziņošanas sistēmu RAPEX, lai tās attiektos uz visiem riska veidiem.

2.3. Tirgus uzraudzības efektivitātes kritēriji

Pētījumā “Tirgus uzraudzības nākotne” [Future of Market surveillance]⁹ parādīts, ka ir ļoti maz pieejamas informācijas par dalībvalstu pasākumu efektivitāti tirgus uzraudzības jomā un

⁸ Īpaši datu vākšanas rīki attiecīgā jomā, piemēram, Kopienas datu bāze par ceļu satiksmes negadījumiem, kas noteikta ar Padomes Lēmumu 93/704/EEK.

ka precīza kritēriju noteikšana nav iespējama. Pētījumā arī teikts, ka dalībvalstis informācijas sniegšanu uzskata par nevajadzīgu slogu, bet, iespējams arī tāpēc, ka pieprasītā informācija netiek reģistrēta viegli pieejamā formātā.

Lai padarītu iespējamu kritēriju noteikšanu un tirgus uzraudzības īstenošanas rādītāju salīdzināmību dalībvalstīs, Komisija 2008. gadā izveidoja datu vākšanas instrumentu, kas paredzēts tādu datu vākšanai, ar ko novērtē par ražojuma drošuma izpildi atbildīgo valsts iestāžu galvenos pasākumus. Lai gan nepārtraukti tiek ieguldīts darbs attiecībā uz izpildes rādītāju kvalitāti un jomu, savāktās informācijas precizitāte un lietderīgums, kā arī tās salīdzināmība, kas ļauj noteikt spēcīgos un vājos posmus ES tirgus uzraudzības izpildes sistēmā, joprojām ir ierobežota. Turklāt nav ziņojumu par robežkontroles rezultātiem. Šādu kritēriju noteikšanai atbilstīgi to kompetences jomām vajadzētu izmantot Administratīvās sadarbības grupas (ADCO).

Darbība Nr. 6: galveno tirgus uzraudzības izpildes kritēriju noteikšana

Komisija nodrošinās datu vākšanas sistēmas uzlabošanu un kopā ar tirgus uzraudzības iestādēm noteiks vissvarīgākos attiecīgos izpildes rādītājus, kuri būtu jāsavāc vidējā termiņā. Komisija no 2013. gada arī savāks datus no dalībvalstīm par robežkontroli un no 2015. gada publicēs gada pārskatu.

2.4. Sekmēt augsto tehnoloģiju un inovatīvo ražojumu kontroli

Ir vispāratzīts, ka ir ļoti grūti veikt tādu ražojumu drošuma pārbaudi, kuros ir bīstamas vielas, piemēram kadmijs un svins, vai augsto tehnoloģiju ražojumu, piemēram, elektronisko svēršanas instrumentu kontroli. Šo kategoriju ražojumu atbilstības kontroli var veikt, tikai iznīcinot paraugu, kas ļoti bieži rada augstas izmaksas un grūtības, *a posteriori* pierādot neatbilstību. Uz minētajiem ražojumiem attiecas ES tiesību akti, un šo ražojumu ir ļoti daudz. Pašlaik, ņemot vērā iepriekš aprakstītās grūtības, nav skaidrs, vai šos ražojumus kontrolē tikai veicot dokumentāru vai fizisku pārbaudi, vai arī veicot šo ražojumu īpašību laboratorisku pārbaudi, kā prasīts Regulā 765/2008¹⁰.

Darbība Nr. 7: pārbaudīt augsto tehnoloģiju ražojumu un inovatīvo ražojumu drošuma un atbilstības kontroles izpildāmību

Komisija pārbaudīs, vai valsts iestādēm ir iespējams veicināt augsto tehnoloģiju ražojumu un inovatīvu ražojumu drošuma/atbilstības kontroli. Tam būs divkāršs mērķis; a) veicināt pārbaudes dalībvalstīs un b) izvairīties no situācijas, kad šie ražojumi tehnisku grūtību dēļ nekad netiek pienācīgi pārbaudīti. Izpildāmības novērtēšanā tiks ņemta vērā MVU specifika.

3. CIEŠĀKA SADARBĪBA VISĀ ES

Ātra vienotā ražojumu tirgus integrācija, tas, ka aizvien vairāk transnacionālu uzņēmumu daudzās dalībvalstīs attīsta un piedāvā plašu ražojumu klāstu, pārrobežu e-komercija Eiropā un pieaugošais to importēto ražojumu daudzums, kuri ražoti ārpus ES, nozīmē, ka ir vajadzīga

⁹ *The future of market surveillance in the area of non-food consumer product safety under the General Product Safety Directive, Final Report, March 2011* [Tirgus uzraudzības nākotne nepārtikas patēriņa preču jomā atbilstīgi Direktīvai par produktu vispārēju drošumu, galīgais ziņojums, 2011. gada marts], BSI Development Solutions, 2011. gada maijs, 13. lpp.

¹⁰ Sk. 19. panta 1. punktu

plašāka pārrobežu sadarbība tirgus uzraudzības jomā. Tāpēc ir svarīgi, ka tirgus uzraudzības pasākumu organizēšana atspoguļo izmaiņas Eiropas ražojumu tirgū, lai *inter alia* nodrošinātu informācijas apmaiņu par apskāšu rezultātiem un izvairītos no pārbaužu atkārtotības.

3.1. Pārrobežu uzraudzības pasākumu saskaņošana

Pievienotā tiesību akta - Tirgus uzraudzības regulas - priekšlikuma mērķis ir stiprināt un pilnveidot informācijas apmaiņas procedūras Eiropā attiecībā uz nedrošiem un neatbilstīgiem ražojumiem, izmantojot stingrāku *RAPEX* procedūru, un integrēt “drošības procedūras” attiecībā uz dažiem ražojumiem, uz kuriem bieži vien ir CE marķējums. Tomēr labāka informācijas apmaiņa ir atkarīga arī no aizvien saskaņotākiem tirgus pārrobežu uzraudzības pasākumiem, saskaņotas plānošanas un savstarpējas palīdzības.

Šajā nolūkā Tirgus uzraudzības regulas priekšlikumā tiek ierosināts izveidot “Eiropas Savienības Tirgus uzraudzības forumu” un Izpildsekretariātu, kas tam palīdzētu. Administratīvās sadarbības grupas (*ADCO*) arī piedalīsies Tirgus uzraudzības forumā.

Darbība Nr. 8: sagatavot Izpildsekretariāta izveidi

Nākamajam ES Tirgus uzraudzības forumam tā uzdevumu veikšanai ir vajadzīga organizatoriska palīdzība. Komisija izveidos Izpildsekretariātu, kas palīdzēs ES Tirgus uzraudzības forumam.

3.2. Kopīgi īstenošanas pasākumi

Iekšējā tirgus izveide nodrošina brīvu preču apriti Savienībā. Diemžēl daudzi tirgus uzraudzības pasākumi joprojām notiek tikai valstu teritorijās un to rezultāti ne vienmēr ir darīti pieejami citām iestādēm. Lielāka praktiskā īstenošanas darba saskaņošana ir ļoti svarīga līdzvērtīgu apstākļu radīšanai saimnieciskās darbības veicējiem un vienāda patērētāju aizsardzības līmeņa sasniegšanai ES.

Darbība Nr. 9: kopīgi izpildes pasākumi

Komisija sniegs finansiālu atbalstu kopīgiem izpildes pasākumiem, kas ļaus tirgus uzraudzības iestādēm un muitai apvienot resursus un zināšanas, piemērot MVU labvēlīgas metodes. Šīs ierosmes galvenais mērķis ir stiprināt uzraudzības sistēmas lietderību un efektivitāti Eiropā, kā arī uzlabot tā praktiskā izpildes darba saskaņošanu, kas veikts saistībā ar ražojumu kategorijām vai citām prioritātēm.

3.3. Ierēdņu apmaiņas

Lai mudinātu tirgus uzraudzības iestādes dalīties pieredzē un zināšanās, gūt pieredzi un zināšanas ražojumu drošuma un tirgus uzraudzības mehānismu jomā, Komisija sniegs finansiālu atbalstu dalībvalstu ierēdņu apmaiņai.

Darbība Nr. 10: ierēdņu apmaiņa

Komisija sniegs finansiālu atbalstu ierēdņu apmaiņai nepārtikas patēriņa preču un pakalpojumu drošuma jomā.

3.4. Ciešāka Eiropas sadarbība tirgus uzraudzības jomā

Sadarbība Eiropā ražojumu tirgus uzraudzības jomā, uz kuriem attiecas Savienības saskaņošanas tiesību akti, parasti notiek tirgus uzraudzības iestāžu neformālās grupās. Šīs grupas tiek veidotas neformālās un tematiskās Administratīvās sadarbības grupās, kas zināmas kā *ADCO*, kurās tiek apspriestas tirgus uzraudzības problēmas to teritorijā. Šīs grupas bieži vien vada valsts tirgus uzraudzības iestādes pārstāvis. Tomēr, tā kā šo grupu sanāksmju organizēšana ir nopietns administratīvs pārbaudījums šim vadītājam, tā kā daudzas tirgus uzraudzības iestādes nevar piedalīties šajās sanāksmēs budžeta ierobežojumu dēļ, Komisija ierosina palielināt tās atbalstu šīm grupām.

Darbība Nr. 11: vairāk atbalstīt Administratīvās sadarbības grupas (ADCO)

Komisija sniegs finansiālu atbalstu lielākās šo grupu daļas administratīvajai darbībai, lai varētu samazināt šo sanāksmju organizēšanas administratīvo slogu. Komisija ar Administratīvās sadarbības grupām apspriedīs izmaksu ziņā visefektīvāko to tirgus uzraudzības iestāžu ceļa izdevumu atmaksāšanas vai ceļošanas finansiālā atbalsta metodi, kuras vēlas piedalīties izraudzīto grupu sanāksmēs.

3.5. Tiešsaistē pārdoti ražojumi

E-komercija strauji attīstās un ir jauns izaicinājums tirgus uzraudzības iestādēm. Ražojumu vispārējās drošības direktīvas pārskatīšanas sabiedriskā apspriešana parādīja, ka tirgus uzraudzības darbībām attiecībā uz tiešsaistē tirgotajiem ražojumiem ir gadījuma raksturs, tie notiek fragmentāri un nesaskaņoti¹¹.

Tādēļ patērētāju un citu lietotāju aizsardzības līmenis un juridiskais atbalsts pret risku, ko rada nedroši ražojumi, kas tiek tirgoti tiešsaistē, ir mazāks nekā tas aizsardzības līmenis, kas tiek nodrošināts attiecībā uz citiem izplatīšanas veidiem. Patērētāji bieži pērk ražojumus tiešsaistē un viņiem rodas problēmas, ja ražojums nav drošs vai nav atbilstīgs. Nedroši ražojumi, kuri izņemti vai atsaukti no ES tirgus, joprojām var būt gala lietotājiem pieejami internetā.

Darbība Nr. 12: tiešsaistē pārdoti ražojumi

Komisija plāno:

- izpētīt, kādā veidā darbojas e-veikali, kuri pārdod patērētājiem ražojumus, tostarp lielu e-komersantu izvietojumu, e-komercijas piegāžu noliktavas, e-komercijas piegāžu maršrutus, jo īpaši, ja ražojumi gala lietotājam tiek piegādāti tieši no trešām valstīm, un MVU lomu un nozīmi piegādes ķēdē;

- kopā ar dalībvalstīm izveidot kopīgu izpratni/pieeju par to, kādā veidā Savienībā būtu jāveic tiešsaistē pārdotu ražojumu uzraudzība, un izstrādāt norādījumus par noteikumu izpildi attiecībā uz tiešsaistē pārdotiem ražojumiem, jo īpaši pārrobežu situācijās, kur nepieciešama dažādu dalībvalstu vai trešo valstu iestāžu sadarbība;

- vākt informāciju no dalībvalstu izpildiestādēm/aģentūrām par šādiem izpildes pasākumiem;

¹¹ Saskaņā ar sabiedrisko apspriešanu (kas notika 2010. gada vasarā) tikai puse valsts iestāžu īpaši kādā noteiktā brīdī pēdējo triju gadu laikā uzraudzījušas tiešsaistē pārdotus produktus. Lielākajai daļai šo tirgus uzraudzības iestāžu, kuras veikušas tiešsaistē pārdotu produktu uzraudzību, bija grūtības norādīt pārbaudīto vietņu skaitu, attiecīgo produktu vai turpmākām pārbaudēm izvēlēto produktu skaitu.

- izglītot patērētājus un noteikt attiecīgo pušu lomu un atbildību (iestādes, saimnieciskās darbības veicēji un patērētāji) īsu, vienkāršu un skaidru publisku informatīvu paziņojumu veidā.

3.6. Nepārtraukts Eiropas dialogs ar ieinteresētajām personām

Tirgus uzraudzība attiecas uz visiem piegādes ķēdes dalībniekiem un tai nepieciešams patērētāju un uzņēmēju organizāciju ieguldījums, un jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu ieguldījums, attiecībā uz to problēmām un bažām. MVU ir svarīga loma Eiropas tautsaimniecības veidošanā. Tomēr ar tirgus uzraudzības pārbaudēm saistītais administratīvais slogs MVU ir salīdzinoši smagāks, nekā tas ir lieliem uzņēmumiem.

Saskaņā ar pašreiz spēkā esošajiem ES tiesību aktiem uzņēmumiem jāveic pasākumi, ja viņi zina vai viņiem vajadzētu zināt, ka viņu ražojumi rada risku. Viņiem ir pienākums informēt valsts iestādes, kuras izmanto RAPEX sistēmu, lai nodrošinātu, ka visas dalībvalstis ir informētas un veic atbilstīgus pasākumus savās teritorijās. Tomēr organizācijas, kuras pārstāv patērētāju, MVU un citu uzņēmumu intereses, vēl nav bijušas regulāri iesaistītas Eiropas centienos uzlabot tirgus uzraudzību. To vajadzētu mainīt.

Tirgus uzraudzības regulas priekšlikumā paredzēta Eiropas uzņēmumu un patērētāju organizāciju aktīva loma Eiropas Tirgus uzraudzības forumā. Pagaidām tirgus uzraudzībai palīdzētu, ja šīs organizācijas ciešāk iesaistītu problēmu noteikšanā, to ražojumu kategoriju sarakstu veidošanā, kuriem nepieciešams pievērst lielāku uzmanību, un efektīvu risinājumu meklēšanā.

Darbība Nr. 13: aktīva Eiropas patērētāju, MVU un citu uzņēmēju pārstāvošu organizāciju iesaistīšana

Ļoti svarīgs ir dialogs un sadarbība ar organizācijām, kuras pārstāv patērētājus, MVU un citus uzņēmumus. Viņi pazīst ražojumus un zina riskus, ko tie var radīt patērētājiem. Komisija uzlabos atgriezeniskās informācijas, iesaistīšanās un ieteikumu sniegšanas kanālus attiecībā uz tirgus uzraudzību Savienībā un šā daudzgadu plāna ieviešanu. Tas palīdzēs noteikt tirgus uzraudzības jaunās vajadzības un tam būtu jārisina patērētāju, MVU un citu uzņēmumu specifiskās problēmas. Varētu iekļaut tirgus uzraudzības iestādes, un arī, attiecīgā gadījumā, to kolēģus trešās valstīs.

4. PIEGĀDES ĶĒDES UZRAUDZĪBAS UZLABOŠANA

Par tirgus uzraudzību ir atbildīgas valsts attiecīgās tirgus uzraudzības iestādes. Tomēr visām piegādes ķēdē iesaistītajām personām, tostarp uzņēmumiem un patērētājiem, ir sava loma. Turklāt ir skaidrs, ka ES mēroga tirgū ir pastāvīgi vajadzīgi uzlabot pārrobežu sadarbību un saskaņošanu ar ieinteresētajām personām.

4.1. Īpaša uzmanība piegādes ķēdei

Vienotā tirgus attīstība, pieaugošais ražojumu veidu daudzums, aizvien tehniski sarežģītāki ražojumi un no tā izrietošā ražojumu kategoriju robežu izzušana liek Eiropas vienotā ražojumu tirgus uzraudzību virzīt uz tādu sistēmu, kura vairāk vērsta uz dažādiem uzņēmumiem piegādes ķēdē. Turklāt piegādes ķēdes dalībnieki mainās un attīstās, un viņu atbildība attiecībā uz viņu ražojumu atbilstības kontroli un drošumu bieži vien nav skaidri noteikta.

Darbība Nr. 14: uzlabot ražojumu izsekojamību

Komisija paātrinās darbu, lai uzlabotu ražojumu izsekojamību piegādes ķēdē. Tā novērtēs ieteikumus, ko iesniegusi ekspertu grupa ražojumu izsekojamības jomā, lai uzlabotu ar izsekojamību saistītās informācijas kvalitāti un pieejamību piegādes ķēdē. Komisija pēc apspriešanās ar dalībvalstīm sniegs atjauninātus norādījumus, ņemot vērā MVU īpašās vajadzības un intereses.

Darbība Nr. 15: tirgus uzraudzības iestāžu izmantotā atbilstības sistēma

Komisija izpētīs iespēju attīstīt atbilstības sistēmas, kas ir tirgus uzraudzības iestāžu rīcībā, un to iekļaušanu esošajās tirdzniecību veicinošajās sistēmās, piemēram, sistēmā "atzītais uzņēmējs".

4.2. Citas ražojumu kategorijas nākotnē

Savienībā produkti tradicionāli tiek iedalīti patēriņa precēs un profesionāliem domātajos ražojumos un kategorijās “saskaņots” vai “nesaskaņots”. Plaša patēriņa preču un profesionāliem domātu ražojumu klāsta drošuma aspekti ir saskaņoti ar Eiropas tiesību aktiem, bet to patēriņa preču drošuma prasības, kuras vēl nav saskaņotas, turpmāk tiks nostiprinātas ar priekšlikumu Patēriņa preču drošuma regulai. Taču uz lielu daudzumu profesionāliem domātu nesaskaņotu ražojumu neattiecas Eiropas regulējums par drošumu vai citas būtiskas prasības. Noteikumu trūkums attiecībā uz šiem ražojumiem sarežģī Eiropas tirgus uzraudzības pasākumus.

Darbība Nr. 16: nesaskaņoti ražojumi profesionāliem – izpēte par drošuma jautājumiem

Komisija uzsāks padziļinātu izpēti par profesionāliem domātu nesaskaņotu ražojumu drošuma aspektiem, proti, ražojumu, uz kuriem neattiecas Eiropas noteikumi par drošumu vai citas būtiskas prasības, un no tā izrietošajām grūtībām, ar kurām saskaras tirgus uzraudzības iestādes.

5. VAIRĀK LABĀKAS SAVIENĪBĀ IEVESTO RAŽOJUMU KONTROLES

ES ievesto ražojumu kontrole, arī iespēja padarīt nelietojamas vai iznīcināt bīstamās preces, pienācīgi jāievieš. Tā kā pārbaudes, kas veiktas pirmajā preču ievešanas vietā vai deklarējot preces laišanai brīvā apgrozībā, novērš bīstamo ražojumu izplatīšanu ES tirgū, kontroli uz robežām vajadzētu organizēt un īstenot tāpat kā ES. Augsts drošības un drošuma līmenis jāgarantē it visur, kur vien notiek kontrole.

Trešās valstīs ražotu ražojumu kontrole rada īpašas izpildes problēmas importēto preču milzīgā daudzuma un dažādības dēļ. To dēļ nepieciešama pienācīga muitas iestāžu un par tirgus uzraudzību atbildīgo dalībvalstu iestāžu sadarbība. Muita var atklāt risku izraisošus sūtījumus un veikt dokumentāras un fiziskas pārbaudes, pirms tie tiek laisti brīvā apgrozībā ES tirgū, lai noteiktu iespējami nedrošas vai neatbilstīgas preces, taču galīgais lēmums par preču drošumu un atbilstību jāpieņem tirgus uzraudzības iestādēm.

5.1. Pamatnostādņu īstenošana attiecībā uz ievesto ražojumu drošuma un atbilstības kontroli un turpmākā saskaņošana un sadarbība

ES tirgū ievesto ražojumu pārbaudei vajadzīga muitas iestāžu iesaistīšanās; tās ir vienīgais dienests, kuram ir pilnīgs pārskats par tirdzniecības plūsmu pār ES ārējām robežām. Lai iestādēm sniegtu vajadzīgās zināšanas un sekmētu Regulas (EK) Nr. 765/2008 īstenošanu, Komisija kopā ar dalībvalstīm 2011. gada jūnijā izdeva Pamatnostādnes par ievesto ražojumu drošuma un atbilstības pārbaudēm. Pamatnostādnes iecerētas kā instruments, kas palīdzētu muitas veikt ražojumu drošuma un atbilstības pārbaudes un uzlabotu muitas iestāžu un tirgus uzraudzības iestāžu sadarbību. Paredzētajos pasākumos iekļauta arī datu vākšana par pārbažu rezultātiem un kopējiem izpildes pasākumiem.

Darbība Nr. 17: atbalsīt Pamatnostādņu ieviešanu dalībvalstīs

Komisijas un dalībvalstu ekspertu grupa līdz 2015. gadam apmeklēs visas dalībvalstis. Šie apmeklējumi iecerēti, lai sekmētu muitas un tirgus uzraudzības iestāžu veikto Pamatnostādņu ieviešanu. Tās arī dos iespēju muitas iestādēm gūt pārskatu par tirgus uzraudzības mērķiem un organizāciju gan valsts, gan ES mērogā, īpaši ņemot vērā attieksmi pret MVU.

Darbība Nr. 18: uzlabot robežu drošības un atbilstības pārbažu efektivitāti

Komisijas ekspertu darba grupas "Muita-2013" kontekstā, lai palielinātu robežu drošības un atbilstības pārbažu efektivitāti, regulārs atbalsts tiks sniegts saskaņošanai, kopīgiem pasākumiem, labai sadarbībai un informācijas apmaiņai. Tas nodrošinātu labākus rezultātus ar mazākiem resursiem. Tas arī sekmēs saskaņotas un efektīvas ES noteikumu ieviešanas un izpildes nodrošināšanu.

Darbība Nr. 19: ar Savienībā ievestu ražojumu drošuma un atbilstības pārbaudēm saistītu atšķirību kartēšana

Ražojuma drošuma un atbilstības kontroles organizācija un tehniskais atbalsts vietās, kur ražojumi tiek ievesti Savienībā, atšķiras, tostarp atšķirīga preču pārvadājumu apjoma un veidu dēļ. Komisija pārbaudīs un kartēs situāciju.

5.2. Kopēja pieeja ar muitas kontroli saistītiem riskiem ražojumu drošuma un atbilstības jomā

Piemērota riska pārvaldība ir efektīvas importa kontroles priekšnoteikums. Komisija uz to ir norādījusi Komisijas paziņojumā par muitas riska pārvaldību un piegādes ķēdes drošību¹², kas attiecas arī uz prasībām ražojumu drošuma un atbilstības kontroles aspektā.

Muita un tirgus uzraudzības iestādes strādās ciešāk, lai izstrādātu kopīgus riska kritērijus un specifiskus riska profilus, tās noteiks, kur un kā iegūt informāciju, kas ļautu muitas labāk izraudzīt sūtījumus, kuri rada apdraudējumu drošumam.

Darbība Nr. 20: izstrādāt kopēju pieeju riskiem, kas saistīti ar ražojumu drošuma un atbilstības kontroli muitā

Komisija kopā ar dalībvalstīm izveidos vienotu pieeju riska pārvaldībai ražojumu ieviešanas vietā.

¹² COM(2012) 793 final.

6. SECINĀJUMI UN NĀKAMIE SOĻI

Komisija gan nosaka prioritātes nākamajiem trijiem gadiem, gan jau plāno pasākumus, kas jāveic pēc 2015. gada. Vienotais tirgus un tirgus uzraudzība būtu jāpārorientē un jāaktivizē, lai atbalstītu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, kas noteikti turpmākajiem 10 gadiem. Tirgus uzraudzība sekmē ar veselības un drošības aizsardzību saistītos mērķus un negodīgas konkurences izskaušanu.

Līdz 2015. gada beigām Komisija izpētīs nepieciešamību uzsākt jaunu tirgus uzraudzības daudzgadu plānu, kurā par paraugu lietderīgi varētu izmantot to, kas gūts no pieredzes ES muitas un patērētāju programmu īstenošanā. Komisija par nākamajiem soļiem apspriedīsies arī ar visām iesaistītajām personām.

Pilsoņi un uzņēmumi nespēs pilnībā gūt labumu no Savienības noteikumiem attiecībā uz rūpnieciskiem ražojumiem un patēriņa precēm tikai ar šī daudzgadu plāna ieviešanu. Šis pasākumu kopums ir pirmais pasākums to pasākumu virknē, kas veikti, lai stiprinātu tirgus uzraudzību Savienībā. Taču šis plāns ir ļoti nozīmīgs solis pareizajā virzienā Savienības tirgus uzraudzības jomā.

Tāpēc Komisija:

- aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju atbalstīt šo plānu;
- strādās kopā ar dalībvalstīm un iesaistītajām personām, lai veicinātu drīzu plāna ieviešanu;
- aicina visas attiecīgās valstu iestādes, tostarp muitu un iesaistītās puses, lai nodrošinātu, ka plāns tiek ieviests laikā.